

הפדר אל הכבש לפני שאר הנתחים.

כז-ב וממשיכה הגמרא לדון: **ופדר קמא דכתב**

רהמנא בקרבן שור, למה לי? שהרי הברייתא לא הסבירה אלא מפני מה הוצרכה התורה לפרט את הראש, אך לא הסבירה מדוע פירטה התורה את הפדר, והרי הוא בכלל הנתחים המופשטים?

ומשינין: **מיבעי ליה לכדתניא: כיצד הוא עושה את הקטרת הראש?**

הופה את הפדר על בית השחיטה [מכסה עם הפדר את מקום השחיטה], **ומעלהו על האש** שעל המזבח, וזהו דרך כבוד של מעלה, שלא יהיה מקום החתך נראה מלוכלך בדם. ודבר זה למדנו מהפדר האמור בפרשה הראשונה, סמוך לראש.

ומביאה עתה הגמרא ברייתא אחרת, שבה מובאים דברי רבי אליעזר, שלמד ממקום אחר שהשחיטה היא מהצואר.

והאי תנא מיייתי לה מהכא:

דתניא: נאמר בסוף הפרשה המדברת על טומאת נבלה, **"זאת תורת הבהמה והעוף"** [ויקרא יא מו] הקישה התורה את הבהמה אל העוף לענין הטומאה.

וכי באיזו "תורה" של טומאה שוותה בהמה

לעוף, ובמה עוף שוה לבהמה? והרי אין טומאתם שוה.

כי בהמה, מטמאה נבלתה את האדם, הן במגע, כשנוגע בה, והן במשא, שאם נושא אותה היא מטמאתו אף בלי נגיעה בה. ואילו עוף אינו מטמא כשהתנבל, לא במגע ולא במשא.

ולעומת זאת, עוף, טומאתו חמורה מטומאת בהמה, שכן בשעה שהוא מתנבל הוא מטמא טומאה חמורה, בכך שהוא מטמא אפילו את הבגדים של האדם האוכל את נבלתו, אבית הבליעה, בשעה שנבלת העוף נמצאת בבית בליעתו של האדם.

ואילו נבלת בהמה, אינה מטמאה בגדים אבית הבליעה. שאם תחבה לו חבריו לבית הבליעה, הוא אינו נטמא כלל, ואף בטומאת מגע אינו נטמא, כי מגע זה הוא מגע בית הסתרים⁽²⁰⁾.

ואם כן, באיזו תורה שוותה בהמה לעוף ועוף לבהמה?

לפי שלא מצאנו כתוב בתורה במפורש מצות שחיטה בעוף, ולכן, בא ההיקש לומר לך, מה בהמה יוצאת מידי טומאה מידי ואיסור נבלה בשחיטה, כדכתיב "ושחט את בן הבקר", אף עוף חולין יוצא מידי טומאתו ואיסורו בשחיטה.

את הבהמה גיסטרא על ידי שיחתוך את המפרקת. עיין בהערה 13. [בדק הבית בית שני שער א, דף כב א].

20. רש"י בדף כ ב ד"ה מלק מביא בהרחבה את הדרשות שלמדו מהם שנבלת עוף לא מטמאת

במגע ומשא אלא רק בבית הבליעה, ונבלת בהמה לא מטמאת בבית הבליעה אלא רק במגע ומשא, וכאן רש"י הביא את הדרשות בקיצור. וכתב שם, שהאוכל נבלת בהמה לא נטמא רק אם לא זו כשבלע אותה, כי אם הוא זו הוא נטמא בטומאת משא, שהיא כן מטמאה בבית

מאחוריו של העוף⁽²²⁾, אף כאן בשחיטה ישחוט ממול עורף ולא מלפניו, תלמוד לומר "ומלק את ראשו ממול ערפו ולא יבדיל" [ויקרא ה' ח'] מיעטה התורה ואמרה שדוקא ראשו של זה ממול עורף ואין ראשו של אחר ממול עורף, מכאן שהשחיטה היא מהצואר.

והוינן: ורבי אליעזר, האי "זאת", שדרש אותו תנא קמא,⁽²³⁾ מאי עביד ליה [איך הוא דורשן]?

ומשנינן: כשם שלפי תנא קמא למדנו מ"זאת" שלא צריך לשחוט שני סימנים בעוף כבהמה, כך לרבי אליעזר אי לאו "זאת", הוה אמינא נקיש בהמה לעוף לכל דבר ונאמר: מה חטאת⁽²⁴⁾ העוף די בה במליקת סימן אחד, שנאמר "ומלק את ראשו

ומוסיפה הברייתא: אי [שמא נאמר] מה לחלן, כבהמה, אין היא ניתרת אלא ברוב שנים, ולא בסימן אחד, אף כאן, בעוף, הוא ניתר רק ברוב שנים?

תלמוד לומר "זאת תורת", למעט את ההיקש, ולומר שאין שחיטת עוף דומה לשחיטת בהמה בכל דבר, אלא בעוף די בשחיטת סימן אחד.

רבי אליעזר אומר: באיזו תורה שוותה בהמה לעוף ועוף לבהמה? אלא לומר לך, מה עוף קדשים שמצותו במליקה הכשרו מן הצואר שחותך את הסימנים, אף בהמה הכשרה מן הצואר בחתיכת הסימנים, ואין הבדל בין חולין לקדשים כבהמה⁽²¹⁾. אי מה לחלן במליקה הוא מולק ממול עורף שהוא

הסתרים, ומקורו מהגמרא בנדה מב א.

21. עיין בהערה 8 מה שהבאנו בשם הרמב"ן.

22. המקום שנקרא בלשון המשנה "עורף" נקרא בלשון התורה "מול עורף", כמבואר בגמרא בפרק הכל שוחטים יט ב.

23. הקשה הצ"ח, מה ההכרח לומר שרבי אליעזר לא דורש מההיקש גם את דרשת התנא קמא שעוף חולין חייב בשחיטה בנוסף לדרשה שלו, שהרי אין היקש למחצה ויש לדרוש מההיקש כל מה שאפשר, והוא דורש מ"זאת" שלא צריך לשחוט את שני הסימנים כמו תנא קמא!

ואומר הצ"ח, שרבי אליעזר שדרש מההיקש שהשחיטה היא מהצואר, על כרחנו לא לומד שהשחיטה מהצואר מהדרשה של רבי חייא המוכיחה מהתורה שהראש הותו ונפרד מהגוף על ידי השחיטה, וכיון שכך, אין לו ראייה

מהתורה שצריך לשחוט שני סימנים כבהמה, ואין לנו הוה אמינא שצריך לשחוט שני סימנים בעוף ואין צורך למעט עוף משני סימנים מדרשה ד"זאת". והתנא קמא דרש את דרשת רבי חייא כמו שכתב רש"י בד"ה אי מה בהמה, ולכן דרש מ"זאת" למעט את העוף משני סימנים.

24. צריך לבאר, מדוע היה לנו להקיש את הבהמה לחטאת העוף ולא לעולת העוף שבה צריך למלוק את שני הסימנים? והרי הכלל הוא שכל מקום שאפשר להקיש לקולא או לחומרא, מקישים לחומרא! ואומר החתם סופר, שיש להעדיף ללמוד מחטאת העוף שבה מפורש בתורה "לא יבדיל" שאין למלוק שני סימנים, ואילו בעולת העוף אין פסוק מפורש האומר שדינה בשני סימנים. וכתב החתם סופר, שלזה נתכוונו התוספות בד"ה מה עוף, במה שכתבו "דכתיב ומלק ולא יבדיל".

והתפארת יעקב כתב, שמסתבר שיש להקיש

והויגן בה: דגים, דלאו בני שחיטה נינהו, מנלן? מנין לנו שלא הוקשו הדגים לבהמה ועוף כדי לחייבם בשחיטה? (27)

אילימא, שמא נאמר, משום דכתיב "הצאן ובקר ישחט לחם, אם את כל דגי הים יאסף לחם" [במדבר יא כב], הרי שבאסיפה בעלמא סגי להו [באסיפה בלבד די להם] לדגים ואינם צריכים שחיטה.

אלא מעתה, גבי שליו שגם בו כתוב לשון אסיפה, דכתיב "ויאספו את השליו" [במדבר יא לב], האם הכי נמי נאמר דלאו בשחיטה היו אוכלים אותו? ! והא אמרת לפוטרו בלא כלום אי אפשר, שכבר הוקש לבהמה. ובהכרח, לא משמע מלשון אסיפה שאין צריך לשחוט את הדבר הנאסף.

ומתרצינן: התם, בפסוק "ויאספו את השליו", לא כתיבא אסיפה במקום שכתוב שחיטה דבעלי חיים אחריני, ולא משמע מלשון אסיפה שאין צריך לשחוט (28).

ולא יבדיל, אף בשחיטת בהמה די בסימן אחד, כתב רחמנא "זאת" למעט את ההיקש ולומר שצריך לשחוט שני סימנים בבהמה.

ועתה הגמרא מביאה תנא שלמד כתנא קמא, שעוף טעון שחיטה, אך למד בדרך אחרת שהוא טעון שחיטת סימן אחד בלבד (25).

תני בר קפרא: נאמר "זאת תורת הבהמה והעוף וכל נפש חיה הרומשת במים" [ויקרא יא מ]. הטיל הכתוב לעוף בין בהמה לדגים (26) הקרואים "נפש חיה הרומשת במים", להגיד שהעוף אמצעי ביניהם בדינו.

לחייבו בשחיטת שני סימנים, אי אפשר, מפני שכבר הוקש לדגים, הפטורים מן השחיטה לגמרי.

לפוטרו בלא כלום כדגים, אי אפשר, שכבר הוקש לבהמה.

הא כיצד? — הכשרו בסימן אחד.

[חיים].

27. כך פירשו תוספות הרא"ש והרשב"א, שאילולא שהדגים הוקשו לבהמה בפסוק, לא היה מקום לשאלה, מנין שהם פטורים? דמהיכא תיתי שיהיו חייבים.

ועל פי זה כתבו, שאין צורך להביא ראייה שהחגבים פטורים משחיטה, דמהיכא תיתי לחייבם. אמנם יש ראשונים שהוכיחו מפסוקים שהחגבים לא טעונים שחיטה. עיין בהערה הבאה.

28. הרמב"ם למד מהפסוק "אוסף החסיל" שהחגבים פטורים משחיטה [פ"א מהלכות שחיטה ה"ג]. והרשב"א הקשה עליו מהגמרא כאן, שאומרת שאין להביא ראייה מלשון אסיפה

לחטאת, מפני שאנו רואים משם שהעוף כשר לאכילת כהנים על ידי סימן אחד, ואף שהתורה הצריכה שני סימנים בעולת העוף, יש לנו לומר שאין זה מדין ההכשר לאכילה, אלא שכך היא מצות ההקרבה בקרבן עולת העוף.

25. תנא זה לא נצרך למילה "זאת" לדרוש ממנה שדין העוף בסימן אחד, והוא לומד מהמילה "זאת" דין אחר. [תוספות ד"ה דרש].

26. בפרשת שמיני כתוב בתחילה "זאת החיה אשר תאכלו", ואחר כך כתוב "את זה תאכלו מכל אשר במים", ואחר כך כתוב "ואת אלה תשקצו מן העוף", ובסוף הפרשה שינתה התורה את הסדר והטילה את העוף בין בהמה לדגים, וזה כדי ללמד את הדרשה של בר קפרא. [תורת

דגים — שנבראו מן המים בלבד, וחיותם חלשה, הכשרן ב"ולא כלום", כמו פירות.

עוף, שנברא מן הרקק, שיש בו תערובת עפר ומים — הכשרו בסמנ אחד.

אמר רב שמואל קפוטקאה: תדע שכן הוא, שהעופות נבראו גם מהמים, (31) שהרי יש לעופות דמיון מסוים לדגים, בזה שעופות יש להן קשקשת ברגליהם כדגים.

במסכת בכורות [ה א] מובאות שאלות ששאל קונטריקון ההגמון את רבן

אבל הכא, בפסוק "אם את כל דגי הים יאסף", כתיבא אסיפה במקום שכתוב שחיטה דבעלי חיים אחריני, שהרי נאמר שם "הצאן ובקר ישחט להם", ומכך שהתורה חילקה ביניהם, וכתבה לשון שחיטה בצאן ובקר ולשון אסיפה בדגים, משמע שאין הדגים טעונים שחיטה (29).

דרש עובר גלילאה, מבני הגליל: מפני מה נשתנו בעלי החיים בדין השחיטה?

בהמה — שנבראת מן היבשה בלבד, וחיותה בריאה וחזקה כי היא באה מדבר חזק, (30) לפיכך הכשרה הוא בשני סימנים.

השחיטה יותר מעוף, והדגים אינם זקוקים לזכך כלל.

והתורת חיים כתב, שהתורה אסרה נבילה מפני שגם בעלי חיים מתים על ידי מלאך המות, והוא גורם את הטומאה על הבשר, וכאשר שוחטים בהמה לא ממית אותה מלאך המות. והדגים שחיותם חלשה לא מתים על ידי מלאך המות, ולכן הם לא צריכים שחיטה. והעוף שחיותו בינונית מת על ידי מלאך המות, אבל אם שוחטים בו סימן אחד, כבר הוא מת ואין מלאך המות שולט בו.

31. כך פירש רש"י. והתוספות הקשו, מה צריך להביא ראיה שהעופות נבראו מהמים, הרי זה מפורש בפסוק, ולקמן הגמרא מביאה מחלוקת אם הם נבראו מהמים בלבד או מהרקק, והדבר ברור שנבראו מהמים. [בחידושי הר"ן הביא את קושית התוספות על פירש"י].

ומפרשים התוספות, שרב שמואל בא לחזק ולהוסיף טעם בדרשת עובר גלילאה ולומר, שכיון שגם עכשו יש דמיון במציאות בין עופות לדגים, לכן התורה דימתה אותם בדין. [תוספות ד"ה תדע].

במקום שלא נזכר שחיטה, שאין צורך בשחיטה! ועיין לחם משנה שם מה שכתב ליישב את הרמב"ם.

ורש"י בפרק אלו טרפות כתב בשם בה"ג, שהחגבים פטורים משחיטה מפני שהוקשו לדגים, שבפסוק כתוב "זאת תורת הבהמה והעוף", ואחר כך כתוב "וכל נפש חיה הרומשת במים" והכוונה לדגים, ואחר כך כתוב "ולכל נפש השורצת על הארץ" והכוונה לחגבים. [רש"י דף סו א ד"ה ומר].

29. בתוספתא כתוב שהדגים לא טעונים אף הריגה אלא מותר לאוכלם חיים. [תוספתא דתרומות פ"ט ה"ו]. והתוספות הביאו תוספתא זו בפרק אלו טרפות דף סו א ד"ה במאי, וכן פסק הרמב"ם בפ"א מהלכות שחיטה ה"ג. ובכסף משנה שם הביא בשם העיטור שכתב שדעת רב סעדיה גאון אינה כן.

30. כך פירש רש"י. והמהרש"א מפרש, שהאדמה היא יותר גשמית מהמים, ולכן הבהמה היא יותר גשמית מהעוף והעוף יותר גשמי מהדגים, על כן הבהמה זקוקה לזכך על ידי

נבראו, כמשמעות הפסוק האחד. ולמה נכתבו העופות בפסוק האחר יחד עם החיות שנבראו מהארץ? מפני שכתוב שם בהמשך הפסוק שהקב"ה הביאן אל האדם עם החיות לקרות להן שם, שכך כתוב בפסוק "ויצר ה' אלהים מן האדמה כל חית השדה, ואת כל עוף השמים, ויבא אל האדם לדאות מה יקרא לו". וחלק הפסוק "ואת כל עוף השמים" מתייחס רק למה שכתוב "ויבא אל האדם לדאות מה יקרא לו".

ויש אומרים, בלשון אחר שהובא קודם, שעוף השמים מוזכר בפסוק רק לענין קריאת שמות, אמר רבן גמליאל לאותו הגמון.

ובלשון הראשון, שמשמע ממנו שהעופות נבראו מהרקק, אמר להן לתלמידיו, כשראה שהם תמהים. מפני שנראה שהאמת היא שהעופות נבראו מהארץ, משום דכתיב "עוף השמים" על בהמשך למילה "ויצר", ולא משמע ש"עוף השמים" לא מתייחס לתחילת הפסוק.⁽³⁵⁾

גמליאל⁽³²⁾ על סתירות שיש, לכאורה בתורה, כדי לקנטרו. וכן התשובות שהשיבו רבן גמליאל. והגמרא כאן מביאה שאלה ותשובה אחת הקשורה לעניננו.⁽³³⁾

ועוד שאלו: כתוב [פסוק] אחד אומר "ויאמר אלהים ישרצו המים שרץ נפש חיה ועוף יעופף על הארץ" [בראשית א כ.]. אלמא, ממים איברו, משמע שהעופות נבראו מהמים. ומאידך, כתיב בפסוק הקודם "ויצר ה' אלהים מן האדמה כל חית השדה ואת כל עוף השמים". אלמא, מארעא איברו, משמע שהם נבראו מהארץ!

אמר לו רבן גמליאל: מן הרקק [תערובת עפר ומים] נבראו.

ראה רבן גמליאל את תלמידיו מסתכלים זה בזה, ותמהים על התשובה.

אמר להם רבן גמליאל: וכי קשה בעיניכם שדחיתי את אויבי בקש ועניתי לו תשובה לא נכונה?⁽³⁴⁾ אלא אכן מן המים בלבד

34. יש לעיין, מה התועלת בכך שהשיב לו רבן גמליאל תשובה לא נכונה? עיין בחתם סופר ובפני אריה למהרא"ל צינץ, מה שכתבו בדרך פלפול.

35. רבותיו של רש"י פירשו פירוש אחר, שהגמרא אומרת שנראה שהאמת היא שהעופות נבראו מהרקק, מפני שגם בפסוק הראשון, שממנו משמע שהעופות נבראו מהמים, יש משמעות שנבראו גם מהעפר, שכתוב שם "ועוף יעופף על הארץ", והרי עופות מעופפים גם על הים? אלא בא הפסוק לרמוז שהעופות נבראו מהארץ, ויש לפרש את לשון הגמרא כך: משום דכתיב "על" בפסוק הראשון, ובפסוק השני

ועיין מהרש"א שישב את פירוש רש"י, שיש מקום לפרש את הפסוקים ולומר שהעופות נבראו מהאדמה בלבד. [מהרש"א ד"ה דכתיב].

32. יש גירסאות במסכת בכורות שכתוב שם רבן יוחנן בן זכאי במקום רבן גמליאל [עיין תוספות ד"ה ועוד].

33. הקטע הזה של הברייתא איננו ציטוט מהברייתא במסכת בכורות, ובכל זאת הקטע פותח בלשון "ועוד שאלו", לפי שהדבר ידוע שלשון זה מתייחס לשאלות של ההגמון, כמו שבכל מקום שכתוב "בו ביום" ידוע שהכוונה ליום שמינו את רבי אלעזר בן עזריה לנשיא. תוספות ד"ה ועוד.

בשפיכה של דמו בעלמא סגוי.

ומקשינן: **אי הכי, חיה נמי לא צריכה** שחיטה מהתורה שהרי גם עליה כתוב "ושפך"!

ומתריצין: **חיה⁽³⁹⁾ — איתקש לפסולי המוקדשים.** שהרי אמרה התורה בבהמות שהוקדשו ונפל בהם מום "הטמא והטהור יאכלנו כצבי וכאיל" [דברים יב טו], הקישה התורה את החיה לבהמה לענין שחיטה.

ומקשינן: **עוף נמי איתקש לבהמה, דכתיב "זאת תורת הבהמה והעוף"⁽⁴⁰⁾!**

ומתריצין: **הא כתיב "ושפך את דמו", ואם נלמד מההיקש שהעוף חייב בשחיטה, יקשה למה לא כתבה התורה בעוף "ושחט" אותו.**

ומקשינן: **ומאי חזית דשדייה ליה על עוף,**

ועתה, הגמרא מביאה דעה החולקת על הברייתות דלעיל, שדרשו מהיקש שעוף חייב בשחיטה. ולפי דעה זו, מדאורייתא אין חיוב שחיטה בעוף⁽³⁶⁾.

אך גם לפי דעה זו יש דין נבלה בעוף, והיא מטמאה את בגדי האוכל אותה בהיותה בבית הבליעה, מן התורה. אלא שהתורה מדברת בעוף שמת או שהרגוהו שלא על ידי חתיכת הסימנים, אבל אם חתכו את סימניו אלא לא שחטו אותו כהלכות שחיטה, הוא מותר באכילה,⁽³⁷⁾ ואפילו אם עשו בו נחירה, דהיינו שקרעו את הסימנים לאורכם, מהנחירים עד החזה.⁽³⁸⁾

אמר רב יהודה משום רבי יצחק בן פנחס: אין שחיטה לעוף מן התורה. שנאמר "ואיש אשר יצוד ציד חיה או עוף, ושפך את דמו וכסהו בעפר" [ויקרא יז ג]. לא אמרה התורה "ושחט" אלא "ושפך", לומר, כי

שנחלקו הבבלי והירושלמי אם הנוחר עוף בעזרה לפי דעה זו, עובר על איסור שחיטת חולין בעזרה או לא. ומסביר, שלפי הבבלי נחירתו של העוף זוהי שחיטתו, ולא נתמעט העוף אלא מהלכות שחיטה, והנוחר עוף הרי זה כשוחט חולין בעזרה. ולפי הירושלמי אין בעוף דין שחיטה כלל, אלא שהוא צריך היתר אחר, על ידי נחירה, ולכן אין בנחירתו משום איסור שחיטת חולין בעזרה.

38. רש"י דף יז א ד"ה והנוחר.

39. מילה זו היא על פי הגהות שיטמ"ק.

40. רש"י מבאר, שאף על פי שניתן ללמוד מההיקש שיש לשחוט מהצואר כרבי אליעזר, מכל מקום יש כלל בידנו שאין היקש למחצה,

כתוב "ויצר", ומשניהם משמע שהעופות נבראו מהעפר.

36. כתב רש"י, שלפי דעה זו לומדים מההיקש ד"זאת תורת הבהמה והעוף", ששוחטים מהצואר כדעת רבי אליעזר ולא לומדים משם שהעוף טעון שחיטה.

והרמב"ן כתב, שרבי יצחק בן פנחס לא חולק על כל הברייתות דלעיל, ולדעתו ההיקש מלמד שהכשר העוף הוא על ידי הסימנים ולא שימיתוהו במקום אחר, אבל אין צריך לקיים בו הלכות שחיטה, ואפשר לנוחרו או לעקור סימניו. ולומדים מ"זאת" שהכשרו בסימן אחד, ולא צריך לנחור את שני הסימנים.

ועיין בהערה 48.

37. בשו"ת אחיעזר ב סימן ז אות ט] כתב,

ומוכיחה הגמרא: **ואי אמרת אין שחיטה לעוף מן התורה**, הרי נחירתו של העוף זו היא שחיטתו ומתירתו באכילה, ואם כן **ליבעי כסוי**! ואף שהעוף אסור באכילה מדרבנן, אין להקל ולפוטרו מחיוב כסוי דאורייתא! (42)

ומתריצין: **מי סברת** [האם אתה סבור] שהמשנה עוסקת בעוף? **לא**, המשנה מדברת **בחיה**, הטעונה שחיטה מהתורה.

תא שמע מברייתא דלא כרבי יצחק בן פנחס: **השוהט ואינו רוצה לאכול את הבשר**, היות ואינו צריך אלא לדב, בכל זאת חייב **לכסות** את הדם, ולא יוכל להשתמש בו. (43) **כיבד הוא עושה? או נחרו או עוקרו**, ונפטר בכך מכסוי הדם, כיון שהבשר אסור באכילה.

ומדייקת הגמרא: **מאי לאו** [האם לא] מדובר כז-א **כאן בעוף**, שיש שימוש בדמו (44) **דקא בעי**

שדייה אחיה! [מה מכריח אותך לתת את לשון "שפך" על עוף ולא על חיה], הרי שניהם הוקשו לבהמה!?! (41)

ומתריצין: **מסתברא** כי כך יש לומר, **משום דפליק מיניה** [מפני שהמקרא עולה וגומר דבריו מהעוף] וסומך אותו ל"ושפך", שכן כתוב "ציד חיה או עוף, ושפך".

ומביאה הגמרא סימן למקור הקושיות על רבי יצחק בן פנחס:

סימן: נתנבל, דם, במליקה.

מיתובי על רבי יצחק בן פנחס מהמשנה: **השוהט ונתנבלה בידו בלי כוונה**, או הנחרר והמעקר [עוקר את הסימנים ממקומם] בכוונה, **פטור מלכסות** את הדם, מפני שהתורה אמרה בכסוי הדם "חיה או עוף אשר יאכל", ולא דם נבילה.

ויש ללמוד מההיקש כל מה שאפשר.

41. הקשה הצ"ח, הרי ודאי שעדיף לומר שהעוף פטור משחיטה ולא חיה, שהרי אם נאמר שהחיה פטורה משחיטה, יהיה ההיקש לפסולי המוקדשים מיותר לגמרי, ואם נאמר שהעוף פטור משחיטה, לא יתבטל ההיקש לגמרי ונלמד ממנו שהשחיטה מהצואר! ועיין שם מה שתירץ.

42. מכאן הוכיח רע"א שלא כסברת הפרי מגדים שטרפה מדרבנן פטורה מהכסוי מפני שלמעשה אי אפשר לאכול אותה ואי אפשר לקיים בה את המקרא "אשר יאכל", כי לפי סברא זו אין מקום לקושית הגמרא על רבי יצחק בן פנחס, כי אפשר לומר שמאחר ורבנן חייבו לשחוט עוף, ועתה הוא אסור באכילה, הרי הוא פטור מכסוי הדם. ועיין בחידושי רע"א שדחה

ראיה זו. [חידושי רע"א פו א].

43. בפרק כסוי הדם נחלקו תנאים אם חייבים לכסות את כל הדם או רק מקצת מהדם. [חולין פח א].

ההלכה היא, שאפשר לקיים מצות כסוי במקצת מהדם. [שו"ע יו"ד סימן כח ס' טו]. וכתב הנצי"ב שברייתא זו שאומרת שהעצה היא לנחור, סוברת שצריך לכסות את כל הדם, אבל לפי ההלכה העצה היא לשחוט ולכסות טיפת דם ולהשתמש בשאר הדם. [משיב דבר יו"ד חלק ב' סימן י"א].

44. מלשון רש"י משמע, שהמקשן סבר שמדובר בעוף מפני שידע שיש שימוש בדמו, ולא ידע שיש שימוש בדם חיה. והרשב"א כתב, שהמקשן דקדק מלשון